

Zpravodaj

LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM – 71. ROČNÍK

4. 7. 2022

4

Uprázdňený prostor

Ta zpráva přišla sice možná tak nějak očekávatelně, ale stejně je to šok: ve věku sedmadvadesáti let zemřel britský režisér Peter Brook, muž, bez kterého by světové divadlo druhé poloviny dvacátého století (a to včetně toho loutkového) nesporně vypadalo úplně, úplně jinak. Zdánlivě se jedná o požehnaný věk, ale stejně je to ztráta. Velký režisér totiž tvořil a inspiroval dlouho přes obvyklou hranici odchodu do důchodu: jeho poslední režie, shakespearovská inscenace nazvaná The Tempest Project, měla v Paříži premiéru sotva před rokem. Peter Brook se narodil jako syn lotyšských imigrantů v Londýně, divadlo vystudoval v Oxfordu. Už v jednadvaceti se představil jako profesionální režisér – a to se Shakespearem, který ho provázal po celou kariéru. Za svou režijní tvorbou z let 1945–1967, která čítá třeba Tita Andronica s Laurencem Olivierem (1955) či Weissovo proslulé drama Marat / Sade (1964), se ohlédl v knize nazvané Prázdný prostor, která je jednou z nejslavnějších knih o divadle vůbec. Píše v ní:

Mohu použít jakýkoliv prázdný prostor a nazvat jej holou scénou. Prázdným prostorem přejde člověk, jiný ho pozoruje a mám vše, čeho je třeba, aby vznikl akt divadla. Když však hovoříme o divadle, nemíváme na mysli právě tohle. Do zmateného obrazu toho obsáhlého pojmu prolíná se jedno přes druhé: rudé závěsy, reflektory, blankvers, smích i tma.

Celoživotně usiloval o to, aby divadlo zbavil nánosů tradic a klišé. Snem noci svatojanské v Královské shakespearovské společnosti (1970) se s britským divadlem rozloučil a odstěhoval se do Paříže, kde založil experimentální Mezinárodní centrum divadelního výzkumu (CIRT) a kde posléze začal působit

v divadle Bouffes du Nord, monumentálním, ale až dekadentně omšelém sále z roku 1876 – a vydržel tu až do konce. V rámci snahy oprostit evropské divadlo od konvencí pracoval s herci i s inspiracemi z celého světa, věhlasná je jeho jedenáctihodinná adaptace indického eposu Mahábhárata (1985), inscenovaná zprvu v obrovském lomu poblíž Avignonu. Už od šedesátých let měli několik šancí potkat se s tvorbou Petera Brooka i čeští diváci – a významná režisérka Lída Engelová mu byla u zmiňovaného Snu noci svatojanské asistentkou. Mahábháratu i několik dalších Brookových inscenací zachytil film. Filmu se ostatně jako režisér věnoval i přímo, ale ještě mnohem bezprostředněji můžeme Brooka poznat díky jeho myšlení o divadle. Prázdný prostor i pozdější kniha Pohyblivý bod jsou dodnes inspirativními texty, které lze doporučit do knihovniček všech milovníků divadla. První jmenovaná končí slovy:

V každodenním životě je „kdyby“ pouhou fikcí, v divadle znamená „kdyby“ experiment. V životě znamená „kdyby“ vytáčky, v divadle znamená „kdyby“ pravdu. Když nás přesvědčí a uvěříme v tuto pravdu, pak divadlo a život budou jedno. Je to vysoký cíl. A vypadá to na namáhavou práci. Hra vyžaduje mnoho práce. Když ale zažijeme práci jako hru, přestane být prací. Hra je hra.

Peteru Brooku, děkujeme.

Michal Zahálka a redakce

Práci rukama bych doporučil každému

ROZHOVOR S VLADIMÍREM SOSNOU

Řezbář, loutkoherec a jihočeský rodák Vladimír Sosna se málem místo loutek věnoval lokomotivám. Plzeňské Divadlo Alfa mu však nenávratně poznamenalo život. Z kulísáka se vypracoval až do dílen, kde pomohl vtisknout podobu mnohým loutkám. Dnes svoje know-how předává dál, dětem, dospělým, začátečníkům a letos i studentům Loutkářské konzervatoře. Každé setkání s Vladimírem je velkým uzemněním a uklidněním, tak jsem se v horkém odpoledni trochu zastavila v redakčním shonu na trávníku u potůčku, zatímco jsme si povídali.

Kdy jsi byl poprvé na Loutkářské Chrudimi? Čím se do tebe festival propsal?

Nepamatuju si datумы ani počty, ale řádově jsem tu tak po šesté. Festival se do mě vepsal samozřejmě atmosférou a pocity, které jsou nejenom většinou, ale možná úplně pozitivní.

Když jsme spolu dělali rozhovor do Loutkáře, zmiňoval jsi řezbářský kurz ve Volarech a čtyřlístek pedagogů (Václav Novák, Štefan Sukup, Karel Poupě a Mikeš Havlík), který tvou kariéru výrazně ovlivnil. V čem spočívala jejich pedagogická kvalita a jakým způsobem tě vedení zasáhlo?

Zasáhla mě jejich barevnost, z hlediska lidského i profesního. Na své cestě životem potřebuješ potkat hodně lidí, abys mohl jejich různé kvality vysosat a nechat se nasměrovat na svoji cestu, kterou každý cítíme. Najednou jsem potkal tyhle čtyři a organizátora kurzu Ivoše Stehlíka, každý z nich byl osobnost i samorost a pro mě to bylo neuvěřitelně důležité. Potkával jsem pak další a další osobnosti v Alfě, ale bez těchto pěti, kteří mě odpíchli od země, bych se do ní nikdy nedostal.

Snažíš se být pro své studenty silnou osobností?

Já si nemyslím, že je důležitá silná osobnost, ale čistota. Jsem si plně vědom toho, že pro lidi, se kterými se setkávám, jsem

stejnou osobností, jako oni pro mě. Já umím řemeslo a mám nějaké lidské vlastnosti, které studentům předávám a já z nich zase čerpám radost ze života. Jde o setkání, stejně jako tady v Chrudimi. Nabízí nám velkou koncentraci lidí, kteří jsou podobně ladění, a to je největší dar, který společně máme.

Měl jsi dřív jako pedagog nějaký nešvar, který ses za roky praxe odnaučil? Když se podíváš zpátky, je něco, co bys z dnešní perspektivy dělal jinak?

Možná zjištění, že mihn je někdy víc. Moc neplánovat a moc si nemalovat dopředu, co chci s lidmi udělat, zažít a co z nich vydobýt. Teprve v místě setkání začíná vzájemné ladění. Když člověk není dopředu připravený, vzniká prostor pro jejich i moje otevření.

Letos vedeš ročník Loutkářské konzervatoře, sérii seminářů s názvem Od špaluku k marionetě. Popsal bys mi stručně náplň? Kam konzervatoristy vedeš?

V mnohem delším časovém úseku prožíváme to, co lidé, kteří si u mě zaplatí týdenní workshop. Je to pro nás mnohem zajímavější, protože máme čas se napojit. Chrudim je teď pro nás určitý druh intenzivního mezičasu, kdy za sebou máme jarní blok čtyři. Pro mě je tenhle formát mnohem jednodušší, než

když se musím během jednoho týdne na studenty naladit, tvořit s nimi a uzavřít seminář. Letos jsem se sem neskutečně těšil, protože jsme už v rozběhlé tvorbě. Lidsky se známe a už si jen veesele tvoříme.

Zmiňoval jsi workshopy u sebe. Hanka Voříšková mi loni říkala, jak je jí příjemné, když někdo chodí za ní. Její vlastní prostor ji dostává do klidu. Máš to tak taky? Je pro tebe moment, kdy lidé přijdou k tobě, do tvého prostředí, příjemnější?

Souhlasím s Hankou. Není to tím, že bych byl na svém území silnější. Naopak jim kromě sebe a svých zkušeností nabízím i svůj prostor, čímž se zvětšuje naše komunikační možnost. Když vidí, jak žiju a kde tvořím, snáz a rychleji mě přečtou a naše napojení, které je pro práci potřeba, je mnohem rychlejší. Nesnažím se je vést sosnovskou cestou, ale jejich cestou za pomoci Sosny a k tomu potřebuji, aby byli otevření.

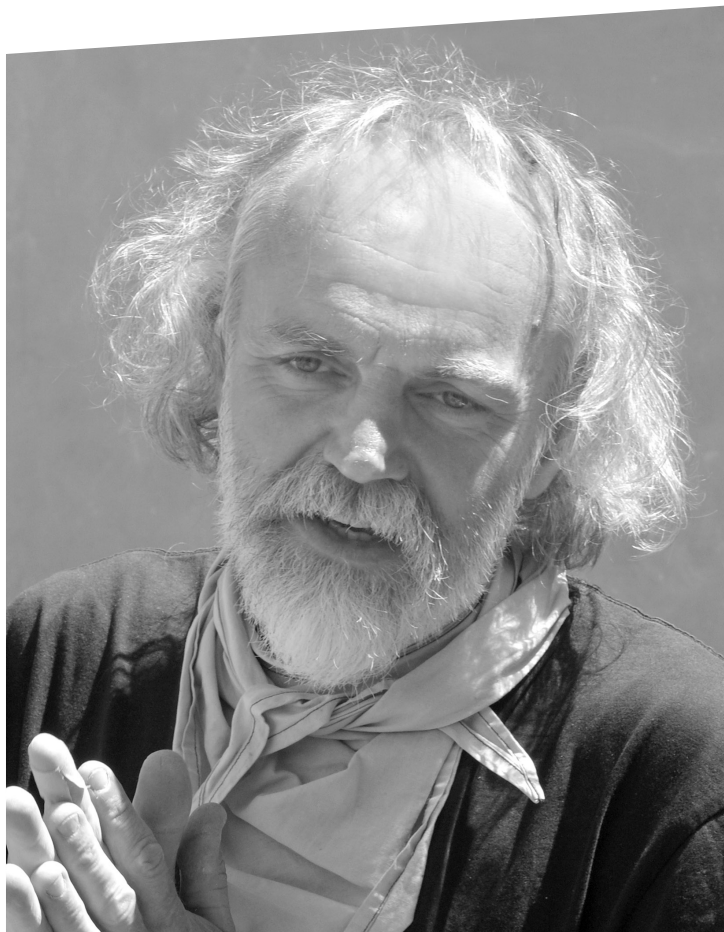
Přihlásil by ses na Loutkářskou konzervatoř, kdyby tě v životě potkala dřív?

Přihlásil bych se rozhodně i v téhle fázi života, kdyby na ní bylo něco, co mě vzrušuje a toho je mnoho. Loni jsem byl na semináři u Martina Háka, protože mě přitahoval storytelling. Chci si užívat sebelaskání a zároveň dát lidem pauzu, aby tady nebylo přesosnováno.

Mám poslední, takovou zpravidajovou, otázku. Jak jde Michalovi Drtinovi řezání loutek?

Michal Drtina doplňuje skupinu svým klidem. Kdo ho zná, ví, že Michal je člověk, který kolem sebe šíří ohromnou auru klidu. Pro mě osobně je to velké setkání. V minulých letech jsem kolem Michala kroužil, protože jsem věděl, že má na starosti spoustu věcí a nechtěl jsem ho rušit, teď se těším z toho, že ho mám doma a že si ho ještě pěkně pochovám a popitvám (smích). Doufám, že jsou pro Michala moje kurzy odpočinkem od práce hlavou. Naše ruce, naše chápadla, jsou propojené s relaxačním prostorem, proto bych práci rukama doporučil každému.

Ema Šlechtová

Obrazy milovaných prostorů uvnitř nás

GLOSA FILOSOFICKÁ

Při sledování představení studentky scénografie KALD DAMU Darii Gostevy s názvem Moskva–Dačnoje jsem si vzpomněla, jakým způsobem jeden z mých nejmilejších filosofů Gaston Bachelard přemýšlí o prostorech. Konkrétně o šťastných, milovaných prostorech člověka – jakým může být třeba rodný dům – ve kterých nalézá klid a bezpečí. Právě proto, že jde o milované prostory, Bachelard píše, že by způsob jeho výkladu mohl být nazván topofilii – z řeckého topos, místo, a filia, láska, přátelství, náklonnost – tedy čímsi jako vyznáním lásky určitému místu, vyjádřením své obliby a přináležitosti k němu. Pro Bachelarda v sobě obraz domu nese estetiku skrytého, podobně jako ulity, skříňky nebo různé kouty a zákoutí. Právě v takových prostorách je dle něj uložena intimita člověka.

Gostevy představení je takových koutů plné. Autorka na zemi z menších dřevěných polen, vyřezaných objektů a malých totemových loutek postupně rekonstruuje a rozžívá dům, ve kterém několik let žila a který velmi milovala: červené schody, na kterých si nejraději četla, svůj malinký pokoj se třemi okny a výhledem na smrkové větve, kuchyň, která byla nejladnější místem domu, a přesto v ní jeho obyvatelé společně trávili čas. Moskva–Dačnoje je velkorysá pozvánka k ponoru do intimity jedince. Tvůrkyně nám zprostředkovává velmi autenticky (inscenace je v anotaci koneckonců nazvána „dokumentární“) svůj svět – a to fyzický i niterný zároveň, své vnímání. A ze způsobu, jakým od prvního okamžiku komunikuje s okolím, jakou citlivou a obezřetnou pozornost mu věnuje, je zjevné, že jde o pozvání od člověka otevřeného a laskavého. V tomto ohledu je příznačné, že scénu osvětlují po celou dobu plameny svíci, které Gosteva průběžně zapaluje a uhasíná. Oheň totiž vyžaduje zodpovědnost a pozornost. Knotu je třeba poskytnout péči, aby neuhelnatěl.

Inscenace dle úvodních slov autorky vznikla ve sklepě jejího aktuálního pražského bydliště. I to je pozoruhodnou okolností. Sklep domu symbolizuje pro Bachelarda iracionalitu a naše nevědomí. Právě v něm ukládáme a neseme si vzpomínku na dům, ve kterém jsme žili. Možná to znáte. O rodném domě nebo bytě či o domě našich prarodičů se nám zdává i v dospělosti – i když na daném místě již mnoho let nežijeme, i když v domě možná dávno nežijí ani naši rodiče, i když nás nenapadne na tento dům přes den ani vzpomenout, a on se přesto v noci vrátí ve snu. Jsou to sny a je to umělecká tvorba (taktéž jistý typ snění), kde tyto obrazy uložené hluboko v nás náhle vyvstávají na povrch, do vědomé zkušenosti. Člověk je v Bachelardově pojetí bytost existující skrze trvalý odkaz k vlastnímu počátku, kterým je dětství. Obraz (rodného) domu je jedním z těch, které tento počátek uvnitř nás formulují. Moskva–Dačnoje je v tomto smyslu jeho krystalickým vyhrzeznutím, meditací nad vlastní intimitou a zároveň pozvánka k jejímu ryzímu sdílení. Pro mě znamenala jeden z nejniternějších zážitků festivalu.

Eliška Raiterová

Úvahy o milovaných prostorech jsou zachycené v knize Poetika prostoru z roku 1957. Úvahy o ohni v Plamenu svíce z roku 1961.

Myslíš dědo?

Rámus, Plzeň

O zlé moci konvencí

Plzeňský Rámus má léta letoucí tak specifickou poetiku založenou na syrovosti, neučesanosti a jakési potměšilosti, že si vedle nadšených příznivců vybudoval i tábor nemilovníků a řekl bych, že je jenom málo těch, kdo na jeho tvorbu názor nemají. Já patřím už spoustu let naštěstí k těm prvním – neoslovily mě všechny kusy stejnou měrou, ale pokaždé se na Rámusy těším. Na inscenaci *Myslíš dědo...?* mi bylo zprvu podezřelé, jak ladně a nuňavě působí, jak je elegantní a uhlazená, jak zenově a hravě její příběh plyne... A zároveň jsem čekal a doufal, že to nevydrží, protože Zdena Vašíčkovou nemáme v českém divadle od toho, aby nás hladila po duši a chlácholila.

Když se začal krystalizovat příběh *Malé mořské víly*, zaradoval jsem se, protože jakékoliv podezření na apartnost rázem zmizelo. Inscenace je i dál hravá, nápaditá a vizuálně působivá, ale postupně temní (až dojde k vražedné scéně, která – ověřeno na několika namátkou vybraných exemplářích – na dětské publikum mocně zapůsobila) a zároveň je čím dál zřetelnější téma, které se naplno projeví v pointě. Vypráví se o tom, jak úmorně rigidně někdy dovede společnost trvat na třeba i úplně absurdních pravidlech jen proto, že jde o jakousi „tradici“, a o tom, jak úplně zbytečně tím může někomu zničit život. Je to inscenace bytostně politická, o éře nejrozumnějších Stanislavů Křečků a dalších mocných bojovníků proti pokroku a humanitě. Víla se mění v mořskou pěnu, ale střípek naděje nám Vašíčková se svým týmem přeci jen tradičně skýtá. A opět je jejím nositelem mládí, v němž Rámus shledává naději do budoucna dlouhodobě.

Specifické rámusácké herectví se novými posilami obcerstвило, zapadly ovšem skvěle, a tak vidíme kompaktní tvar, v němž se hraje především téma. Tereza Lukášová, někdejší představitelka onoho čistého mládí, už se přehrála ke složitějším úlohám, v ústřední roli je nesmírně tvárná a v mnoha ohledech jde (podobně jako stavba celého vyprávění) proti lyrické pasivitě hrdinky. Ve vražedné scéně naopak vidíme až záblesk jisté krutosti. V roli chobotnice s jistou až rákosníčkovskou stylizací září Jarmila Parčiová, která zároveň vévodí výrazné hudební stránce.

Trochu si myslím, že by neškodilo z expozice jen obecně představující vztahy ve společenství něco málo ubrat a vydat se k vlastnímu příběhu rychleji, ale to nic nemění na tom, že jde přinejmenším v mých očích o vynikající počin, navíc z rámusovského repertoáru asi obecně nejpřístupnější pro dosud nenaladěné diváky. Zároveň ale soubor zůstává věrný svému forte: dělá chytré, angažované divadlo, které vypráví nenápadně rafinovaným způsobem vždy něco podstatného o světě, ve kterém žijete. Divadlo s tématem – musím se přiznat, že jiné už mě kolikrát moc nebaví. Děkuju za něj.

Kdyby to bylo o chobotnici

Rámus je souborem, který se již od roku 1989 výrazně profiluje na amatérské loutkové scéně svou svébytnou poetikou, humorem i estetikou. Myslím, že takový přístup je žádoucí, protože pokud tvůrci divákovi nenabízí něco ze sebe a jejich dílo nevyčnívá, stávají se inscenace plochémi a zapadají. Je pak ale nutné přijmout i skutečnost, že takové kusy nebudou pro každého. A je myslím spravedlivé říct, že já osobně se s rámusením nepotkávám, byť ho plně respektuji právě za výše popsané.

Volná adaptace *Malé mořské víly* s názvem *Myslíš dědo...?* se odehrává ve třech výrazných plánech. Na hudební stagi, u stolu, který je zasvěcen pozemskému životu, a v dětské vaničce s vodou (v úvodu řádně dosolenou), tedy v mořských hlubinách. Ruce v různě barevných gumových rukavicích rejdí, šplouchají a cákají, vykreslují svět pod vodou jako svět, ve kterém vládne veselí. Pracovní rukavice u stolu zas pilně pracují na záhonech, aby měly dostatek obilí na chleba. Je jasné, že tyto dva světy se nikdy vzájemně nepochopí, že propast mezi nimi je nepřekonatelná. Ale jak tomu nejen v pohádkách bývá, milostné vzplanutí se stane pokusem, nakonec marným, o přemostění mezi neslučitelnými rozdíly. Tvůrci šikovně pracují se změnami perspektiv, střídají loutkohru a činoherní herectví, vzájemně se doplňují a neopomenou se občas trochu pošouchnout. Silnou stránkou je nepochybně také hudební složka, realizovaná především Jarmilou Parčiovou. Dodává totiž inscenaci onu tesknou náladu mořských dálek i zlomených srdcí. Za nejsilnější momenty považuji právě ty, ve kterých Parčiová vstupuje mezi herecké kolegy a ztvárňuje záluďnou černokněžnou chobotnici. Její herecký projev je tak sebevědomý a stylizovaný, že naprosto geniálně rozbíjí pro mě jinak místy až utahanou a lehce patetickou poetiku. A upřímně, zdvižený prostředníček na Loutkářské Chrudimi jsem na jevišti vlastně vždycky chtěla vidět.

Ema Šlechtová

Kráva a dědeček

BUBU klub dětské kultury, Vsetín

Když jsme si v redakci rozhazovali recenze, nadšeně jsem se hlásila na inscenaci *Kráva a dědeček* od souboru BUBU klub dětské kultury ze Vsetína. Zaprvé jsem slyšela chvalné ohlasy od naší šéfredaktorky, zadruhé mě naprosto nadchla anotace a popis souboru v brožurce: Příběh o konzumní společnosti. Jsme kamarádi. Scházíme se spolu už čtrnáct let. Stručnost, jasnost a výstižnost bez zbytečných odboček a pokusů zformulovat přeintelektualizovanou myšlenku nebo popsat, že jde o příběh krávy, která se vyhne velkochovu a vydává se za dobrodružstvím, vlastně skutečně nejlépe definuje celou inscenaci. Zkrátka a dobře jsem odcházela naprosto nadšená a přesvědčená, že jsem velmi dlouho neviděla takto dobrou loutkářnu, nejen na amatérské scéně. Soubor zde potvrzuje, že nepotřebujete krásné loutky, dokonalý mluvený projev ani geniální a inovativní divadelní principy na to, abyste vytvořili kvalitní inscenaci. Stačí cit pro situaci, téma a příběh, které vás baví, a ostatně tak nějak celkově si umět své bytí na scéně užít. Nejvíce oceňuji na inscenaci věc, která se často nedaří ani profesionálním souborům nejen loutkářské scény, a to že se nesnažili nic dovysvětlovat, ale dokázali celý příběh a sled skečů a situací vybudovat tak, že mluví sám za sebe a každý divák si jasné sdělení přebere podle svého. Zároveň skečovitost a vizuál inscenace nápadně připomíná klasické „cartoons“ – animované seriály, na kterých jsme vyrůstali, což ještě podporuje humorný nadhled nad vážnými tématy, která mladí tvůrci otevírají. Naše hrdinka kráva na své cestě s dědečkem potkává v každé zemi nové a nové dopravní prostředky plné krav jedoucích na jatka, které vyvrcholí stínohrou v zadním plánu jeviště. Zde inscenace natvrdo ukáže brutální proces zpracování masa, stříká krev a děti se poněkud šokovaně rozhlíží, ale ani tato krátká scéna díky své groteskní povaze nenese zbytečně morazilující podtext. Ještě bych ráda ocenila akustickou složku inscenace a cit pro tempo. Soubor pracuje s jednoduchým rytmem, který k povaze animákové grotesky sedí. Dodržuje ho a doplňuje o vlastní písně, hru na ukulele a cajón, čímž jen prohlubuje dynamičnost a určitou lehkost. Zkrátka a dobře je snad vcelku patrné, že moje nadšení z inscenace *Kráva a dědeček* nejenže přetrvává do druhého dne od zhlédnutí, ale přemýšlením o ní se stále prohlubuje.

Alexandra Ratajová

V horkém písku arény stůl stojí zbastlený

Satira *Kráva a dědeček* poskytl vzorovou ukázkou inscenačního stylu tzv. „na prasáka“ (jde o vlastní pracovní název). Podomácku vyrobené kartonové kulisy se mírně odchlípují, loutky jsou vzájemně nesourodé a poněkud hnusné (ústřední kráva vypadá jako vyhrabaná z popelnice, v lepším případě z kontejneru na textil) a taky vodění a performování probíhá spíš mimochodem, jako by na něm příliš nezáleželo. Přiznám se, že tenhle styl je jedním z mých nejoblíbenějších (tvoří v něm například skupina Televize Estráda, v určité variantě třeba Buchtý a loutky). Nevím proč to tak je, ale velmi často jde ruku v ruce s osobitými performery, kteří svým charismatem a zaujetím dokážou diváka plně vtáhnout do hry. Ledabylá scénografie pak vůbec nepředstavuje problém, ba dokonce naopak, napomáhá nepořádným a uvolněným tvůrcům získat si sympatie diváků a stává se výhradní charakteristikou dané tvorby. Stejně tak tomu bylo v *Krávě a dědečkovi* vsetínského BUBU klubu dětské kultury. Herečka i oba herci projevili svébytný humor a představili se taky jako velmi schopní vodiči. Zdatně animovali loutku Dědečka, typického manekýna s těžkým v baňatých bačkorách, ohnutého v zádech a kombinujícího tak v sobě jakousi laxní odevzdanost s vibem „dancy boy“ (druhého zmíněného potenciálu soubor využil ve scéně rozverného koupání v moři). Velmi zdařile se herečka chopila i vodění manekýna Krávy, které muselo být kvůli větším rozměrům loutky a zároveň nestabilním visícím nožkám značně obtížné. Námětem a částečně i tematicky se inscenace úzce stýkala se čtvrtetní Jmenuji se Orel. V obou případech se hrálo o „životě po velkochovu“ (a podobně jako v *Orlovi* i zde je předlohou kniha pro děti a mládež, tentokrát stejnojmenný příběh českého spisovatele Ivana Binara, který soubor velmi volně zadaptoval). Stejně jako v *Orlovi* také zde je ústřední zvířecí hrdinka odloučena od svých zvířecích kolegů. Zatímco oni nemilosrdně směřují do záhuby, jí se pošťestí poznat svět svobody, namluvit si zvířecího partnera a sblížit se s laskavým člověkem. Oproti něžnému pojetí hereček ze ZUŠ Petra Ebena disponovala ale *Kráva a dědeček* v podání BUBU klubu notnou dávkou cynismu, se kterým dané dění glosoval a na rozdíl od *Orla* nešetřil ani hlavní kraví hrdinku. I když ji Dědeček vzal na hory, k moři, do Francie na kabaret a do Španělska na corridu, ona navzdory tomu nespokojeně vzdychala, že všichni pořád někam jezdí a ona nic. „Je to prostě kráva.“ Herci ze Vsetína si rozhodně nic neidealizují a na paškál si vezmou reprezentanta kdejaké typové skupiny: ignorantského majetného borce s nabušenou károu, městského pitomečka z paneláku, bojácného submisivního seniora a despotickou policejní bábu, se kterou žije, nebo prťavého španělského matadora aka hyperaktivního Super Maria, jehož sláva a mužnost bez dobrého býka rychle bledne v horkém písku arény (respektive na povrchu zbastleného stolu, na kterém se hraje). Zatímco Orel směřoval k introspekci a tématu domova a vzájemné laskavosti, *Kráva a dědeček* představují jízlivou kritiku současné společnosti. Nutno vyzdvihnout, že si soubor sám vytvářel dramaturgickou a dramaturgickou úpravu a sám také skládal hudbu, kterou v představení živě performuje (režirovala Barbora Dohnálková). Synergie herců je skvělá, jejich vtip mě baví, doufám v další tvorbu a těším se na ni!

Eliška Raiterová

Vávra má rád hasiče

Čmukaři, Turnov

Hasiče má každý rád

Jsou soubory, které dovedou pokaždé překvapit novým přístupem, a pak jsou soubory, které o nic takového nějak zvlášť neusilují. Čmukaři jsou spíš ten druhý případ – a je to v zásadě dobře, protože potkat se s jejich poetikou je už bezmála nostalgický zážitek. V případě inscenace Vávra má rád hasiče se setkáváme s Danielou Weissovou, která mě vždy fascinovala tím, jak bezprostředně dovede navazovat kontakt s dětským (a ostatně i s jakýmkoliv jiným) divákem – nejen bez sebemenší stopy jakéhokoliv podbízení, ale vlastně i zdánlivě bez vstřícnosti. Je nesmírně zábavné to pozorovat.

V inscenaci Weissová svým ležérním způsobem s pomocí samostojných marionet a překvapivě i za použití vysloveně průlomových technologií (kouřostroj) odvypráví vcelku lineární příběh o mladíkovi, který s pomocí hasičů dovedl přemoci zlého draka a získal si tak princeznu ruku. Je to příjemné a milé, ale k plnému nadšení bych upřímně řečeno asi potřeboval přeci jen pár zvratů navíc a trochu hustší kadenci vtipů. I tak jsem ale rád, že jsem mohl příjemný kus dopoledne se Čmukaři strávit.

Michal Zahálka

Chrudim mi ukazuje, že inscenace, které děti nejvíce oceňují, jsou ty, kde je interakce s divákem. Včera to bylo dobře vidět např. u inscenace Zlatovláska Divadla Polárka, která děti bavila a zvedla z lavic tak moc, že se na konci představení horlivě sáply po krásných řezaných dřevěných loutkách ještě před výzvou loutkoherců. Děti dokázala zaktivizovat také loutkoherka Daniela Weissová ze souboru Čmukaři inscenací Vávra má rád hasiče.

V autorské „klasické“ pohádce se objevují tradiční archetypy loutkových postav – Kašpárek, Princezna, Král a Královna, Drak a nastávající Princ Vávra – vývoj příběhu diváka tedy moc nepřekvapí, což si ani inscenace neklade za cíl. Ozvláštněním je ale především vývoj Vávry, který v průběhu zjistí, že chce být hasičem. Když mu Kašpárek hlásá, že by za zabítí draka mohl získat království i s princeznou, nemá zájem. Svou práci totiž velice miluje a je jí zcela oddaný. Tento dějový motiv je zábavný a také dobře vytváří motivace postav k jednání – např. hasič Vávra se nakonec do draka pustí právě proto, že v lese pořád zapaluje oheň, a to se přece nesmí!

Weissová sama vodí asi sedm samostojných marionet s drátem a nitěmi, což zvládá bravurně. Do toho ještě jako vypravěčka brechtovsky vstupuje do děje a promlouvá přímo k divákům. Hned od počátku si získává jejich pozornost, když dusnem znavený sál vyburcuje k hlasitému energickému pozdravu. Dále diváky nutí přemýšlet, co by se asi v příběhu mohlo stát dál. Celý sál naučí houkat jako hasičské sirény a houkání navíc zapracovává v příznačném okamžiku do děje. Diváci se tak stávají hasiči, důležitými kamarády hlavní postavy a nedílnou součástí představení.

Právě vtahování diváků a správně suverénní interakce Weissové s nimi je na představení nejzábavnější. Pohádka je sice dobře vystavěna, rozhodně neurazí, ale příliš nepřekvapí. Scénografie i loutky jsou překvapivě typicky čmukařovské – prostředí se v malém divadýlku s portály mění pomocí kusu látky a marionety jsou výrazně namalované a poněkud nevkusné (zda je to záměr, nevím). Všechno mi ale vynahrazuje skoro one-woman show Weissové, kterou sleduji po celou dobu. A nejsem sama – děti loutkoherce zobají z ruky, visí na ní očima a myslím, že by dle jejich pokynů udělaly po čase téměř cokoli.

Sarah Slavičková

Adventura medaře Joshiho

Při sledování Medaře od uskupení FRAS (dříve Československé klacky) jsem si nemohl odmyslet svoji zkušenost s hraním počítačových her. Tvůrci pracují se dvěma typy scény, pro analogii řekneme s „herními plochami“. Centrálním jevištěm v popředí je horní víko zrezivělého sudu, na němž se hraje horizontálně, a druhým je v pozadí vertikálně zavěšený plát plechu uvnitř dřevěného rámu. Visící plech připomíná mapu herního světa, kterou hrdinové v adventurách postupně dobývají a rozkrývají. I zde postavy putují odspoda nahoru a nahlížíme je z ptáčích perspektiv. Když se dostanou k uzlovému bodu (větvi, kameni...), začne se načítat scéna na horizontálním jevišti (probíhá přestavba), rozsvítí se světlo a hra pokračuje. Kromě proměňujícího se zobrazování hrdinů v různém měřítku vnímám paralelu s herním světem i ve způsobu, jakým jsou vedeny dialogy. Postavy nepromluví srozumitelně jediné slovo. Huhlají, mručí, vrčí nebo hekají skoro přesně tak jako postavy z her vývojářské společnosti Amanita Design nebo rozpixelovaný Harry Potter, který skáče po neviditelném schodišti v počítačových hrách z nultých let. Samozřejmě jde spíše o zvukovou asociaci než o produktivní paralelu – na rozdíl od nadabovaných ilustrativních zvuků pro skoky a pády v hrách fungují v představení zvuky dialogicky, kromě čitelnosti příběhu se jejich prostřednictvím daří budovat i zřetelné charaktery. Ale v některých chvílích pro mě byla práce s hlasem tak výrazná, že jsem se asociaci neubránil. (Zajímalo by mě, jestli Matěj Šumbera, Jakub Šulík a Johana Bártová hrávali nebo hrají počítačové hry.) Asociativní počítačová paralela mi kromě soukromé zábavy ale v závěru pomohla vysvětlit poněkud neodbytný problém s držením pozornosti. Kvůli příliš čitelnému a poněkud předvídatelnému schématu pohyb po „mapě“ – loadingová přestavba – odehraná situace bylo náročné představení slusknout na jeden nádech. Přestože bylo na mnoha levelech inspirativní a hravé (a technickou zručnost obou herců opravdu obdivuji), bylo náročné ho kvůli neproměnlivému tempu s plným soustředěním usledovat.

Tomáš Blatný

Seminář K • Koláž – neobvyklá setkání

Zajímá mě překvapovat se

ROZHOVOR S LEKTORKOU HANOU VOŘÍŠKOVOU

Divadlo Hany Voříškové je v první řadě divadlem výtvarným, proto není žádným překvapením, že se s ní nad výtvarnem setkávají i účastníci jejího semináře. Jeho konkrétní náplň i další plány oblíbené lektorky ovšem překvapit mohou.

Ty jsi na Chrudimi pravidelnou návštěvnicí. Kolik už jsi tu vedla seminářů?

Úplně pravidelnou návštěvnicí nejsem – když vedu seminář nebo když sem jedu hrát, většinou tu jsem celý týden, ale byly roky, kdy jsem tu nebyla vůbec. A co se seminářů týče... Já vždycky chci dělat něco, co jsem ještě nedělala, baví mě zkoušet nové věci. Měla jsem tu seminář práce s hlínou, seminář s barvou a čarami na papíře, seminář s papírem, kdysi dávno malá loutková divadla, takové ty malé krabičky... A někdy v dávnověku, už vůbec nevím, co za seminář to mohlo být, ale účastníci si měli s sebou přivést svého medvěda z dětství. Tak to vypadá, že to je letos šestá dílna, ale s velkými mezikoky.

Jsem rád, že říkáš, že vždycky děláš něco, co jsi ještě nedělala, protože konkrétně koláž bych si s tebou asi nespojil. K čemu jste zatím došli?

Já jsem po babičce zdědila časopisy Květy, tak jsem si z nich vystříhala všechny obrázky, roztřídila je a mám je v ZUŠce pro děti – a baví mě to, tak přibývají další a další. Když třeba někomu píšu dopis, udělám mu kolážovou obálku. Zjistila jsem, že mě to zajímá, ale nikdy na to nebyl prostor, potřebuješ velkou plochu co do místa i co do času, protože než se těmi obrázky prohrabošíš, chvíli to trvá. To byla moje motivace, protože za týden už si to můžeme užít. Máme figurativní obrázky: hlavy, zvířata, lidi, krajiny, architekturu. Zajímá mě ten princip, že se ti v jednom obraze potkají fotky, které k sobě původně nepatří, a ty si hledáš souvislost, jak je zapojit do společné situace nebo příběhu. Přijde mi, že to provokuje představivost.

Jak pracujete v kolektivu?

Máme rozcvičky – hodím třeba na zem tři nesouvisející obrázky a říkáme si k tomu větu, báseň, je to improvizované a čím

dále pokračujeme, tím hloub do vztahů a významů obrazů se dostáváme. Vznikají všechny žánry, vtipy, lidová poezie... Je to způsob, jak si obrázky prohlédnout jinak. Takhle pracujeme společně, ale hodně času trávíme také tím, že se každý hrabe těmi obrázky a hledá si, co ho zaujme. Potom si z toho dělají příběhy, někdo napsal krásné básně... Vznikla poezie inspirovaná těmi obrázky, která ale může fungovat i samostatně. Zaujala je možnost, že by se z toho udělala knížka, tak je teď dokonce nečekaně učim improvizované knižní vazbu.

Jak máš skupinu složenou?

Je jich dvanáct. Jeden muž, jedenáct žen. Většinou jsme ženy už zralé, takže první věc, kterou jsme řešily, bylo, jestli když si sedneme na zem, ještě se potom zvedneme. Je to takový klidný, tichý seminář.

Otázka na závěr: chystáš zase něco divadelního, na co bychom se mohli těšit?

Celý rok jsem na ničem nedělala. Nejsem ten typ, co by každý rok musel odevzdat inscenaci. Moje potíž je, že mám hlavu nápadů tak plnou, že se jim musím spíš bránit, protože by mě úplně zničily. Musím si hodně vybírat, co pokládám za důležité a mám se tím zaobírat. Jenom vím – to asi říct můžu –, že toužím vystoupit z té hodné, něžné poetiky. Ne proto, že bych někomu chtěla něco dokázat, ale proto, že bych chtěla otevřít i jiný svět. Ale vůbec nevím, jestli to bude divadlo, nebo něco jiného. Prostě mě zajímá překračovat prahy a překvapovat se. Nechce se mi zabydlet.

Michal Zahálka

Seminář S • Scéna – Herec – Loutka aneb Loutka a její prostor

Scénografie z extrudovaného polystyrenu

ROZHOVOR S LEKTOREM PETREM BOROVSÝM

Loutkoherec Petr Borovský na Chrudimi vedl seminář již několikrát, letos ale poprvé v roli suplen-
ta. O svém lektorování se dozvěděl na zájezdu s Divadlem Alfa v Polsku asi před deseti dny.
Zavolal mu s prosbou Michal Drtina a on s účastí souhlasil, aby mu pomohl vytrhnout trn z paty.

Jak jste přistoupil k přípravě semináře, když jste se o něm dozvě- děl na poslední chvíli?

Přečetl jsem si název a anotaci a jelikož si seminaristé měli přivést řezací nůž a několik náhradních břitev, tak jsem vytušil, že by se měly vyrábět modely scén. Nechtěl jsem přijít s tím, že jim jako záskok řeknu „měl bejt děják, ale bude matika“. Přijeli s očekáváním a já ho nechtěl zklamat. Nevedu to ale jako výtvarník, spíš jako herec.

V čem je podle vás ten přístup odlišný?

Výtvarník si obvykle představí, jak bude celá scéna vypadat, a mnohdy zapomíná na to, že v ní pak herec musí hrát. Vizualně může být fantastická, ale nemusí být vždycky funkční. V amatérských divadlech to běžně chodí tak, že si všechno tvůrci navrhnou a vyrábějí sami a pak si v tom i sami hrají. Snažím se to vzít v potaz a soustředit se hlavně na praktickou stránku jejich modelů.

Každý si tedy dělá vlastní model?

Ano, každý si dělá vlastní scénu. Nabídl jsem jako možnost inspirativní knížku o cestovateli a dobrodruhu Janu Eskymu

Welzlovi, čehož se jeden seminarista chytil, ale většina přišla do semináře s vlastními nápady. Tak se jim na základě svojí dlouholeté zkušenosti s divadlem snažím s jejich modely pomoci. Jak umožnit scéně vyprávět příběh, jaké loutky jsou pro jejich cíl nejvhodnější...

S jakým materiálem pracujete?

Na internetu jsem našel desky z extrudovaného polystyrenu, z obou stran pokryté foliemi, ale zjistil jsem, že metr čtvereční stojí 450 korun. Tak jsem se opotil a hledal dál. V nejmenovaném hobbymarketu jsem objevil podložky pod plovoucí podlahy, které jsou ze stejného materiálu, akorát nejsou polepené těmi foliemi. Osm metrů čtverečních vyšlo na 350 korun. Tak jsem hned koupil dva balíky. Je to skvělý materiál!

Plánujete vytvořené scény i nějak rozehrávat?

Ony to jsou především funkční modely jednotlivých scén, takže je rozehrávat nebudeme. Na závěr festivalu se snad někde v divadle najde růžek, kam je budeme moct vystavit.

Seminář DN • Není jenom jeden příběh

Ventilace vykrytalizovaných emocí

Terezu Černohorskou jsem odchytil na schodech před Divadlem Karla Pippicha v podvečerních hodinách. Scénografka a loutkářka, absolventka KALD DAMU, vede letos seminář na Loutkářské Chrudimi poprvé a přes večerní únavu po horkém dni se jevila, jako že si seminář s dětmi prázdninově užívá.

ROZHOVOR S LEKTORKOU TEREZOU ČERNOHORSKOU

V medailonku na webu se titulujete jako milovnice tutoriálu. Projevuje se to nějak ve vašem semináři?

Je to pravda, tutoriály mám upřímně ráda! Snažím se dětem na semináři předávat, jak mají pracovat s tavnou pistolí, tak aby se nepopálily, nebo jak pracovat s řezákem, aby jim neskončil zápichnutý v ruce.

Máte nějaký tutoriál i na to, jak vymyslet dobrý příběh?

Příběh je právě jedna z věcí, na kterou by tutoriál být neměl. Jakýkoli příběh může mít nekonečné množství verzí. A to, že někdo vymyslí něco, čemu nikdo jiný nerozumí, není vlastně možné, protože tomu rozumí alespoň on sám. Přijde mi důležité nabourávat uniformitu, která se v dětech buduje. Proto jsem přišla s dílnou, ve které mohou fungovat po svém. Většinou se pracuje, ale když se někdo potřebuje projít, proběhnout, zahrát si něco na telefonu, tak mi to nevadí. Čtyři hodiny jsou pro ně dost dlouhá doba.

Vytváříte nějaký společný příběh, nebo děti pracují na vlastních příbězích?

Na začátku jsme si řekli, že všichni nejlépe známe Červenou Karkulku. Takže teď pracujeme na ní, ale každý svým vlastním způsobem. Máme tam Zelenou Karkulku, Karkulku, která utekla z psychiatrie, Karkulku se zlatou rybkou, Karkulku, která se kamarádí s vlkem, protože je oba už nebaví, že se navzájem žerou... Musím říct, že je občas trochu strašidelné, s čím děti v příbězích přijdou. Odráží to, co si s sebou nesou z venku.

V čem je to strašidelné?

Děti se hodně vymezují vůči světu dospělých a tematizují rodinné vztahy. Často se v příbězích objevuje alkohol. Neříkám, že to musí mít přímo z vlastní rodiny. Dostává se to k nim přes média, sociální sítě – a je vidět, že jsou plné brutality. Nechávám ale jejich emoce vykrytalizovat, aby se mohly ventilovat.

Plánujete na konci Chrudimi příběhy nějakým způsobem prezentovat?

Některé děti chtějí, některé vůbec ne. Přijde mi v pořádku, že si chtějí víc hrát nebo vyrábět než vystupovat.

Tomáš Blatný

Schopnost dialogičnosti vidím i v samotném J. Skupovi, člověku, který byl schopen mluvit a zpívat Kašpárka, tedy tradiční komediální typ, ale bourat s ním i Rakousko-Uhersko, tedy ryzí "žhavou současnost".

*MAKONJ, Karel. Skupa dnes. Loutkář, mimořádná příloha 6/2008, str. 6.

Kuse z diskuse

Druhá festivalová diskuse měla za úkol okomentovat tři inscenace z předchozích dvou dní. V horkém salonku Sůva se i přes nedostačující množství kyslíku sešlo asi padesát lidí bez jednoho nepřítomného, ale omluveného (!) porotce Zdeňka Dočekala. Jeho kompletní komentáře ke všem inscenacím si ale můžete přečíst na straně 13. Nový moderátor Jacques Joseph měl za úkol ukočírovat především závěr diskuse, která se obrátila k palčivým a nepříjemným tématům festivalových diváků a divaček.

Kráva a dědeček BUBU klub dětské kultury, Vsetín

Divačka: Mně se líbila práce s temporytmem a různými typy i velikostmi loutek. Představení mělo švih, bylo odlehčené, ale samotné téma se mě silně dotklo.

Sosna: Musím se přiznat, že nejvíce vzpomínám na rytmizované etudky. Třeba na „prstový“ kankán. Ale některé otázky mám. Proč strejda vzal krávu na cesty a jak je to s jejich seznámením? A jak vlastně dělají krávy? Včera jsme o tom diskutovali u Filištiny a zjišťovali jsme, jestli kráva dělá „bů“ nebo „mů“.

Diskutující: České krávy dělají „bů“. Anglické krávy dělají „mů“. A jak dělají ty francouzské?

Herec ze Vsetína: Vsetínské dělají „bů“!

Šotkovský: Jo, já jsem hlasoval pro „bů“!

Vašíček: K Vladimírově otázce – vyložil jsem si to tak, že kráva dala dědečkovi konečně impuls k tomu vydat se na cestu.

Divák: Dědeček využil seznámení s krávou jako záminku konečně vyrazit.

Herec ze Vsetína: Kráva byla znuděná a dědeček ji viděl, tak ji chtěl vzít k moři. Nebylo to primárně o cestě kolem světa, ale o cestě k moři.

Marečková: Vnímám velký kontrast cesty k moři a cesty krav do masokombinátu. Měla jsem pocit, že právě proto dědeček bere krávu na cestu. Všechno je totiž lepší než masokombinát. A to krávě později natvrdo vysvětlil.

Jirmanová: Bavila jsem se stejně dobře jako publikum. Akorát mi bylo líto, že v tom bylo spoustu nápadů a obrovský potenciál, ale některé situace a animace postav by chtěly více dotáhnout.

Richter: Téma vyplývá z toho, jaká podám dějová fakta. Kráva není přijata do autobusu, a tak uteče za dědou. Tematicky je to ale nejasné a příběh se rozpíná jiným směrem. Kráva jde totiž na cestu sama od sebe, a je tedy pak zvláštní, že cestu vlastně iniciuje dědeček. Také mám problém s koncem. Kam vůbec kráva směřuje? Jaký je její cíl cesty? Seznámí se s býkem, zamiluje se a to je podle mě vrchol cesty. To je to osvobození. Dědeček ale zavelí a kráva jede s ním. Posléze jí také prozradí, že kamarádky krávy nejedou na výlet, ale na jatka – úplně se mění žánr. Skoro až na nějaký eko-horor. Nechtěly by nějaké souvislosti v ději zpřesnit?

Marečková: Četla jsem, že jste inscenaci vytvořili na základě předlohy od Ivana Binara. V některých diskusích nad knihou se objevuje, že se sice jedná o příběh pro malé děti, ale prý ho úplně nechápou a je pak na rodičích vysvětlit jim, co je to masokombinát. Výběr díla podle mě také odpovídá starším dětem.

Pedagožka: Inspirovala nás první stránka knihy, a pak jsme si vytvořili a rozvinuli vlastní příběh. V knize zažívají něco jiného.

Marečková: Pro mě to byla obžaloba masožerství, a to i ve výtvarných prostředcích (např. loutka s otevřenou pusou, do které maso padá). Bylo mi líto, že se příběh uzavřel až příliš rychle slovy: To je kravina. Obžaloba na mě pak nedopadla v divadle, ale až ve foyer. I když tam to stejně bylo sežraný.

Bártová: Pobavila jsem se. Závěr pro mě byl velice důležitý. Hlavně část ve foyer, i když jsem vegetariánka. V představení byly nevyužitá a nedotážená momenty, kdy např. kráva bloudí městem. Měli jste nastavené nějaké prostředí, ve kterých se neodehrávala žádná dramatická situace. Pak se ptám, proč kráva ve městě vlastně je.

Malíková: Některé situace jsou zkrátka nedohrané a nedopointované. Chtělo by to udělat buď větší pauzu nebo lépe vypointovat. Líbilo se mi ale, jak byla píseň ze začátku vtipně několikrát variována.

Vávra má rád hasiče Čmukaři, Turnov

Moderátor: Vypichuji, že je soubor z Turnova. Už se to několi-krát na festivalu spletlo!

Divačka: Zajímalo by mě spojení princezny a hasičů? Proč dávat dohromady království a hasiče? Není to moc nesourodé?

Šotkovský: Pokud je nějaká profese, která má draka zahubit, je to právě ta hasičská.

Divák: Mně se nabourání konceptu klasické pohádky a oživení, že princ je hasič a princezna chce pracovat v lese, líbilo.

Divák: Kochal jsem se prací s diváky. Klobouk dolu.

Divačka: Naladila jsem se na představení společně s dětmi.

Interakce se podařila a děti byly úplně vtažené. Oceňuji změny hlasů herečky a jak to všechno sama zvládala. Úžasné také bylo, že se jí můžu dívat přímo pod ruce.

Divák: Líbil se mi scénografický punk!

Sosna: Bylo skvělé, že si divák zvenčí může u tohoto představení uvědomit, že loutky nemusí být dokonalé. Je to totiž takové domácí divadlo – jako kdyby babička hrála svým vnoučkům. Nemusíme totiž pořád dělat umění. Někdy stačí jen si hrát a ukázat, že si podobné loutky může každý vytvořit doma.

Divačka: Měla jsem flashback, že jsem inscenaci viděla už minulý rok. Poznala jsem scénografii i Kašpárka. Je to záměr? Změnily se jenom nějaké postavy?

Weissová: Je to záměr. Moje pochopení tradičního loutkového divadla pracuje s fundusem a stejnými loutkami a archetypálními postavami. Mění se jenom příběhy, které ale hrají podobným principem. I v předcházející inscenaci pracuji stejným způsobem, komunikuji s dětmi a uvádím stejně začátek i konec. Jak tomu bývalo v kočovných divadlech.

Marečková: Viděla jsem tohle představení v exteriéru i interiéru. A všimla jsem si, že se baví děti i dospělí. Děti od začátku reagovaly a byly na tobě přilepené. Někdo se snaží loutkoherce skrýt, ty jsi přišla civilně oblečená a vše jsi odhalovala. Doslova civilní hraní. Není to nahodilost, ale záměr! Také mám pocit, že se scénografie obhájí tvým suverénním hraním. Protože jinak na paravánu leží kus hadru nebo šály, ale ty jakoukoli blbost a nedokonalost dokážeš hraním obhájit.

Jirmanová: Přestože je prostor pro improvizaci, není pro mě v inscenaci zbytečné jediné slovo.

Malíková: Představení stojí na osobnostním herectví Dády a ospravedlňuje všechny nedokonalosti. Příjemná divadelní drzost. Nazvala bych to stylem Dády Weissové, která působí jako našťavaná a správná babička a nedělá na děti „ťuťu ňuňu“. Tahle herecká poloha ospravedlňuje úplně všechno a my s radostí sledujeme, jak se z improvizovaných interakcí vysekává tímhle svým příjemným nepříjemným způsobem.

Divačka: Kladla jsem si otázku, jak to že mě takhle jednoduchý příběh baví. Nakonec jsem si pojmenovala, že je to proto, že Dáda svým postojem tematizuje, že je úplně jasné, co přijde dál.

Weissová: Jsem hodně spokojená.

Myslíš dědo...? Rámus, Plzeň

Weissová: Bylo to kouzelné hravé představení, přestože jsem se dozvěděla, že holky hrály s technickým handicapem. Drželo to, vzájemně na sebe reagovaly. Líbil se mi scénografický nápad s rybami a mořskou vílou v kontrastu se světem lidí znázorňovaným rukavicemi. Fascinovaly mě ryby, které mi vytvářely iluzi živého tvora. Naproti této subtilnosti stála neohrabanost dvounohého světa a tvrdost víc vynikala. Dobře na sebe světy reagují. Víím, jak jsou loutkoherečky nesmírně muzikální, a víím, jak dobře hrají. Půjdu se podívat ráda znovu. Byl to pro mě krásný a silný příběh.

Šefrna: Běžel jsem za nimi po představení a rád bych řekl i tady, že jsou inscenace, které jsme viděli předevčírem, před týdnem nebo před měsícem a nevíme o nich nic. Pak jsou inscenace, které si pamatují třeba padesát let – od Čmukařů nebo DRAKU. Tahle inscenace patří do této kategorie a budeme si ji pamatovat dlouho. Je sice prostá, ale dost silně klepe na brány umění. Chtěl bych říct veřejně, že to bylo krásné představení.

Dívák: Po konci jsem si uvědomil, jak byla scéna prostá. Stačila jenom rukavice a správná herecká akce, abych si v mysli dokázal za rukavicí představit příslušnou postavu.

Divačka: Souhra s loutkou fungovala skvěle.

Divačka: Se vším souhlasím. Bylo tam spoustu nápadů a hravosti. Rukavice byly úžasné. Úvod jsem si užila, ale trvalo mi, než jsem se chytila vlastního příběhu. Místy jsem nerozuměla motivaci některých situací. Ale asi to fungovalo a rozhodně to bylo silné.

Bártová: Ze začátku jsem také měla problém se chytit. Rybky a hra v úvodu byly trochu problematické. Téma lidství a nepochopení mezi dvěma světy jste vybraly kvůli současné situaci?

Režisérka Vašíčková: Ano. Souhlasíme, že má představení asi dlouhý a zavádějící rozjezd. Ale je těžké se ho teď vzdávat, když se akce s rybami konečně daří.

Marečková: Měla jsem u toho silné emocionální prožitky. Prolínání vás s loutkou bylo úžasné. Emoce lítají. Jde o vaše gesta, ruce a materiál. Když nastoupila chobotnice, byla jsem úplně vedle, jaká gesta využívá, protože je jiná než ostatní živočichové. Má tedy jiné vyjadřovací prostředky. Tohle mě opravdu magicky přitahovalo. Člověk by neřekl, že s věcmi, které má obvykle doma, zahrabe něco, co ho tak vnitřně sebere a pohltní.

Divačka: Pro mě byl rozjezd aktivizační a říkala jsem si, jaký z Andersenových příběhů to bude. Mě jste jím nalákali.

Richter: Mám pocit, že jsem byl na rozdíl od zbytku poroty velmi nadšený, ale mám dvě otázky. Vnímám, že už i Andersen, který romantizuje a sentimentalizuje, navazuje na folklorní pohádku v tom, že narušuje nějaký řád. Podle mě tohle výborně interpretujete skrze zmiňované dva světy. Folklorní chápání je vcelku pochopitelné. Člověk se nemá mísit do nelidského světa, jiné společnosti. Tohle krásně znázorníte, ale je okamžik, kdy se matka dostane do rozporu. Nechápu, proč víla zabije matku. Dostává se pak do inscenace motiv z jiné oblasti myšlení – z našeho lidského myšlení. V anotaci je také inscenace uváděna jako Myslíš dědo...?, což vzbuzuje otázku. Všechna dějová fakta ukazují, že tyhle dva světy spolu nesouvisí. Pokud jsou nastaveny tyto archetypální parametry, tak se ptám, jestli se můžeme o nějaké naději bavit. Dějová fakta inscenace potvrzují, že žádná otázka ale vlastně není, protože souznění těchto dvou světů je neslučitelné. Druhá otázka je – jakou hrajete postavu? Místy je to dost matoucí. Jste rodina, poté se proměníte v jiné postavy. Nevím tedy, jestli je celá inscenace myšlena jako hra ve hře, nebo jak? Zda tam zcižovací prostředky patří a jsou nutné.

Šotkovský: Obraz, který se mi vracel, byl s rybářem. Jedná se o člověka, který jde razantně vytěžit moře. Nemám pocit, že je tato situace neslučitelná s tématem dvou světů. Je mimochodem zajímavé, jak se nám tu téma „masa“ vrací.

Divačka: Myslím, že právě proto to bylo tak silné. Měla jsem naději, že příběh snad může dopadnout jinak, než jak ho známe

z Malé mořské víly. Viděla jsem ho jako paralelu toho, že se věci dají spojit, když je dobrá vůle.

Šefrna: Všichni známe Malou mořskou vílu a viděli jsme ji hodněkrát. Tohle je inscenace, která se vyhlá sentimentu. Byla uvěřitelná i pro současné mladé lidi, kteří mají jiné vidění světa než my staří. Prostředků tam bylo strašně moc a krásně se pak vyčerpily. Konec byl silný, dojemný a nebyl sentimentální. A to je hrozné, když se to na divadle dopustí.

Drtina: To, že se příběh nebude týkat andersenovského života, jsem poznal hned zpočátku. Skrze úvodní scénu s rodinou jsem hned věděl, že se bude hrát o našem životě.

Divačka: Odnáším si: Nechme lidi na pokoji.

Vašíček: Nepřišlo mi, že by porota byla v nesouladu, jak předtím zmiňoval Luděk. Jak to tedy je?

Jirmanová: Já jsem spokojená byla, ale přemýšlím nad tím, že to také mohlo být proto, že vás znám. Víím, že si hrajete jako rodina a nevím, zda bych se zmiňovaným úvodem měla problém, kdybych vás neznala. Jsem spokojená s tím, že se vaše poetika v inscenacích vrací, je mi čím dál blíží. Jednoznačně jsem se na vás napojila. Když jsem od vás ale viděla první inscenaci, musela jsem se chytat.

Divačka: Vaše inscenace neznám, ale princip jsem pochopila – i to, že jste rodina.

Bártová: Měla jsem problém se na tvar naladit. Pochopila jsem příběh, ale nebyla jsem schopna ho číst tak, aby ke mně promlouval.

Malíková: Připojuji se. Rozehrávka pro mě byla příliš dlouhá. Problém jsem měla s hudbou. Ne že bych inscenaci odmítala.

Vašíčková: Souhlasíme. S tím začátkem něco provedeme.

Šefrna: O muzice se tu nemluvílo a teď mi na ni nahrála Nina. Většinou si hudba drží nějaký jednotný styl. Výtvarné prostředky v tomto případě jdou ale hodně zešíroka. Muzika vypadá podobně. Velmi vkusně se v průběhu naladí na lidovou poetiku. Ke konci se zase podle nálady změní a z tohoto hlediska bych ji pochválil.

Poznámky pod čarou

Po oficiální diskusi se vyrojila tři témata, která chrudimské publikum prý dlouhodobě trápí. Níže příkládám některé komentáře, které třeba pobídnou k dalšímu přemýšlení. Pokud byste měli pnutí se také vyjádřit, naše redakční okno je otevřené.

1.

Weissová: Chtěla bych podotknout něco, co se na Chrudimi děje pravidelně. Rodiče vodí svoje děti na představení, která pro ně nejsou určená. Doporučení věkových kategorií by mělo být vyzdvihováno a respektováno. Možná bychom na tento problém měli důrazněji upozornit uvaděčky?

Divačka: Před dvěma lety uvaděčky zkoušely tento problém řešit, ale byly totálně zlyňčovány rodiči, kteří tvrdili, že jejich dítě to snese. Snaha o řešení tohoto problému byla, ale rodiče to nechtějí dodržovat.

Divačka: Jednou stál v Naivním Filip Homola a nepouštěl na představení „nevhodné“ děti. Během jedné z repríz Černé slepice také už jeden z diváků vzal situaci do svých rukou a rodiče s ročním dítětem vyhodil ven. Matka se ale zlobila.

Dívák: Za tohle ale rozhodně nemůže pořadatel.

2.

Vašíček: Druhý problém je, že během představení jsou někdy slyšet hlasité zvuky zvenku. Takové podmínky nejsou pro hraní divadla adekvátní.

3.

Šefrna: Chtěl bych také poprosit, aby nikdo už neuváděl představení. Nedělá to dobrotu a začátky představení to trochu kazí. Zrušte to. Předtím se začínalo i bez toho.

Poznámky absentujícího porotce

Kráva a dědeček

Pánové a slečna se rozhodli pro hudební oživení inscenace sáhnout do svých zdrojů, a díky tomu působí velmi lehce a nenuceně.

Například Dú kravičky dú na melodii Edith Piaf Non, je ne regrette rien. Skvělé!

Za povedenou část považuji hudební ztvárnění masokombinátu jakýmsi voicebandem.

Vím, že jednotlivé inscenace se mezi sebou nemají porovnávat, ale na příkladu diskutovaných inscenací se krásně ukazuje, jak silně může působit spontánní nápad, jak někdy stojí za to z něj vycházet a nechat se jím inspirovat.

Vávra má hasiče rád

Já se prostě bavil, jako u Čmukařů vždy!

Myslíš dědo...?

Příběh o vzpouře proti přírodním zákonům/řádu světa/Bohu a zákonitěmu trestu.

Inscenace pracuje s jakýmsi chórem, který ale není definován od začátku. Pěvecko-herecký chór se v inscenaci vyloupne postupně. Často bývá práce s chórem definována od začátku, respektive se s ním nakládá jako s principem. To, že se ze skupiny herců (rybiček) stanou postupně postavy, které se vždy rozplynou v chóru, považuji za skvělý nápad (pokud to nebyl záměr předem, tak je to skvěle provedeno).

I hudba se do inscenace vkrádá postupně – nejdříve jako kolovrátkový kytarový popěvek pohánějící situace kupředu. Postupně se v inscenaci začíná budovat hudební napětí prostřednictvím vracejících se motivů a změnou instrumentace. Příběh a jeho vyprávění se otevírá v dalších rovinách či protikladech, například když se od vany přeneseme k moři za zpěvu parafráze lidové písně o měsíčku a milém. Hudba není jen pouhou ilustrací příběhu, ale sama se příběhem stává. Složená z minimalistických motivů postupně roste a neustále se proměňuje. Herci skvěle zpívají a z prostředků, pro něž se rozhodli, vytěžili maximum.

Jako skvěle naplněný a využitý nápad považuji volbu lidových textů a z nich vycházející inspiraci (předpokládám, že sáhli do sbírek Bartoše nebo Erbena?).

Síla pravdivosti a jakési průzračné čistoty lidové písně či poezie je dána zcela jistě i skutečností, že každá nota nebo verš je za dobu své existence neustále broušen a zbavován všech dobových a interpretačních nečistot – dokonce byl zbaven i autora – až nám zbyl v podstatě dokonalý tvar, který navzdory svému stáří nepozbývá platnosti, pravdivosti, hravosti – zkrátka opravdovosti.

Soubor vytvořil vlastní působivou hudební baladu a všechny prostředky a inspirace, pro které sáhl, použil odvážně, a přesto s citem. Krása.

A velký dík Jarmile Parčiové. Klobouk dolů!

Zdeněk Dočekal

Ztráty a nálezy

Rozmohl se nám tady takový švar: když někdo něco ztratí, někdo jiný to nalezne – a následně to i předá. Nej-různějšími poradatelskými cestami potom ztracené věci končí u nás v redakci, jelikož máme nejdéle otevřeno. Šťastně vrácen do rukou majitele byl už například dětský batůžek – a potom hned několik mobilních telefonů, takže se redakci tu a tam ozve cosi ve smyslu „Dobrý den, tady Michal Zahálka, telefon, na který voláte, byl nalezen u náhonu, komu prosím patří?“

Méně šťastné jsou hned dvojce brýle, jedny sluneční a jedny dioptrické (kulaté s tenkými obroučkami, takzvané lennonky) – ty na své majitele stále čekají, tak se zastavte.

A úplně nejnešťastnější je slaměný klobouk, o jehož existenci jsme dosud jen slyšeli, ale prý byl moc krásný. Byl ztracen, poctivým nálezcem zavěšen na blízkou větev – a z té posléze opět ztracen. Druhého potenciálně poctivého nálezce prosíme o navrácení, předání majiteli zajistíme.

Dětská rubrika

Dát si pak kousek šunčičky

ROZHOVOR S DIVÁKEM ROBINEM ČENÍKEM Z PRAHY (12 LET)

Robine, všimla jsem si, že jsi po představení fotil tu nakrájenou šunčičku a salámky. Jaké si odnášíš dojmy, s čím odcházíš?

Mně přišlo, a už se mi to nějak vybavovalo během představení, že bychom možná neměli jíst tolik masa, a že je trochu smutný, že takhle zacházíme se zvířaty, protože si myslíme, že jsme nadřazený všem. Bylo to jedno z nejlepších představení, na kterých jsem tady tenhle rok byl.

Kolik představení jsi viděl?

Asi pět nebo šest. Byl jsem na Hobitovi, viděl jsem část představení Betonová sukně a u dalších už si nepamatuji, jak se jmenovaly.

V čem se tohle představení vymykalo, v čem je výjimečné?

Přišlo mi, že byly hodně dobré efekty, že to bylo propracované, a nebylo to prostě jenom jako divadlo, ale že se to propojovalo s tím, co se může stát v opravdickém životě. Hodně se mi líbila stínohra.

Překvapilo tě, to, co se ve stínohře odehrávalo?

Podle značky na autobusu jsem tušil, o co jde, ale nevěděl jsem, že to bude hlavní část představení. Myslel jsem, že je to jenom bod.

Je něco, co bys chtěl vzkázat souboru BUBU?

Že to zahráli pěkně a (ale nejsem si jistý) řekl bych, že salám se asi dělá spíš z prasete.

Ať už se salámy dělají z prasat nebo z hovězinky, nebyl Robin jediný, kdo neměl chuť se u pietních svíček po představení pustit do uzenin. A i když soubor BUBU původně nešlo o propagaci vegetariánství, nikomu z jeho členů nevadí, že diváci představení takto interpretují. Držíme palce Klubu dětské kultury ze Vsetína, i všem kravám, co by chtěly jet na výlet.

Kvíz bratrance Matěje

Náš bratranec má vlastní řeč. Někdy je těžké poznat, co myslí, když mluví. Zkuste si tipnout, co co znamená.

Jak Matěj říká pavoukům?

1. Pauk
2. Auk
3. Bauš

Autobus se v Matějově řeči řekne?

1. Tubus
2. Aubus
3. Babu

Když Matěj předvádí autobus, tak dělá:

1. Rrrrrr
2. Ssss
3. Ššššš

Kvíz připravili Kuba, Anežka a Laura.

Odpovědi noste do okna redakce nebo je nechávejte v krabici u Otesánka..

Na festivalový seznam padouchů přibyli:

- paní z představení Noe, Jonáš a ti druzí, protože ukradla dítě
- rodiče z pohádky Perníková chaloupka, protože poslali svoje děti do lesa, aby je nemuseli živit
- ta role, co byla na začátku s paní, který se podpálila ta hlava

Mezi hrdiny přidáváme:

- slepičku z pohádky Jmenuji se Orel, protože se zachrání před smrtí
- Angatara z pohádky Angatar, protože překoná nebezpečí Grónska
- Jiříka a Zlatovlásku ze Zlatovlásky, protože oba se navzájem zachránili

Překonali krizi

Oblíbené Slepíčkovo divadlo z klobouku prošlo třetí festivalový den svou první krizí. Všechna inzerovaná představení byla zrušena. Soubor se cítil zahlcen slávou a pozorností veřejnosti. Dobrou zprávou je, že soubor své problémy překonal a na zítřek chystá další díl série Vraždy v Chrudimi - tentokrát pod názvem Velký zvrat. Těšit se můžete na větší stage, nové detailní propracování a ještě lepší design scény.

Premiéra dnes ve 14.00 před redakcí
Po představení proběhne aukce loutek z prvního dílu série.

V případě zájmu o představení získáte kontakt na produkčního Světlušáka a šéfa souboru Matěje v redakci.

**4. tajemná schránka se otevírá
4. července a její indicie zní:**

**„v šumění potoka, ve stínu
olše, v zajetí čtveřice
tuhých“**

Dnes do redakce přispěly:

Veronika Chvátalová a Johanka Blabolilová z Chrudimi
Berča a Stázka z Velkého Újezda u Olomouce
Tamara a Laura Bobkovy z Nebeské Rybné

Podle čeho se pozná...

... šťastný konec

- všechno dobře dopadne
- může být svatba
- zlo prohraje
- příšery jsou přemožené
- hrdina získá poklad a může se vrátit domů
- všechno je v pohodě
- nemocný se uzdraví
- láska a přátelství vítězí

... padouch

- krade
- je podezřelý (a podezřelý je prý i Vít Brukner)
- nechává si všechno pro sebe (to na Víta nesedí! takže ufi!)

... hlavní hrdina?

- někoho zachrání
- musí někoho zachránit
- nebo se prostě snaží udělat něco dobrého
- je hodný
- v pohádce se vyskytuje nejvíc
- hodně mluví
- když nemluví, tak tam je a něco dělá
- na scéně je převážnou dobu, rozhodně víc, než ostatní
- dělá dobré činnosti

... hezké představení.

- Jsou tam hezké loutky.
- Třeba i to, že je tam prostě někdo zlej. Kdyby tam nebyl nikdo zlej, tak by to nebylo žádné dobrodružství.
- Je to dobrodružné. Vidíme, že postavy někam putují... cestují...
- Když je tam všechno.

Odpovídaly: Johanka, Verča, Anežka, Kuba, Tamara a Laura

**Třetí členka Slepíčkova divadla
v klobouku se nejmenuje Magda,
ale Hanka.**

Sladká past | komiksový strip Vojty Hojdy

Program

PONDĚLÍ 4. 7. 2022

představení

9.00 | 13.00 (C)

Černá slepice

Malá scéna Divadla Karla Pippicha / Přespolní, Vševidy a Strakonice / 30 min. / od 10 let

10.00

Drak a Moucha Bzzt

Šapitó za Divadlem Karla Pippicha / Divadlo loutek, Karlovy Vary / 40 min. / od 4 let

10.00 | 14.00 (A)

Á hrome! + Eva H.

Scéna MED / Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř a Nejmenší částice, ZUŠ F. L. Gassmanna, Most / 20 + 25 min. / od 10 let

11.00 | 14.00 (B)

Krvák

Jeviště Divadla Karla Pippicha / Divadlo NA HOLOU, Hořovice / 60 min. / od 12 let

13.00

Malý, hubený a jednooký

Šapitó za Divadlem Karla Pippicha / Vozichet – Ruda Hancvencl / 35 min. / od 4 let

15.00 | 17.00

Tři zlaté vlasy děda Vševeda

Šapitó za Divadlem Karla Pippicha / Buchty a loutky, Praha / 40 min. / od 4 let

15.00 | 17.00

Nilas a tisícihlavé stádo

Klubovna Divadla Karla Pippicha / Loutky bez hranic, Praha / 45 min. / od 6 let

16.00 (C) | 18.00 (B)

Hrnečková Karkulka

Spolkový dům / Brambůrky, Most / 25 min. / od 3 let

16.00 (A) | 18.00 (C)

Andrée

Malá scéna Divadla Karla Pippicha / Bažantova loutkářská družina, Poniklá / 40 min. / od 12 let

16.00 (B) | 18.00 (A)

Četnická pohádka

Scéna MED / Loutková scéna Radost, Strakonice / 45 min. / od 5 let

22.30

Jak jsme vznikli, aneb hodný a zlý prezident

Scéna MED / Buchty a loutky, Praha / 60 min. / od 12 let

KONCERT

Drum For Fun

19.00 | Letní kino (Lázeňská ul., Chrudim)

20.00 | Sůva vedle scény MED

Veřejná diskuse (120', 12+)

Diskuse s lektorským sborem o inscenacích v hlavním programu.

začátek v 10.00 a 11.00

zaHRAda

Slavoj Divadla Karla Pippicha / rukodělné a divadelní dílny DDM Praha 8 – Spirála

Pojďte s námi navštívit tajuplná zákoutí zahrad, ve kterých se dají potkat rozličné bytosti ze známých i neznámých příběhů a pohádek. Vyrábění, tvoření a hraní inspirované tajemstvím zahrady. Dílna trvá vždy 60 minut a má každý den jinou náplň.

14.30 – 16.30

Loutkové městečko

Slavoj Divadla Karla Pippicha / Bára Čechová a Dora Bouzková

Přijďte si s námi během pěti festivalových dnů postavit a zabydlet místo svých loutkových snů. Na malé stavební parcele společně vybudujeme Loutkové městečko. Podle našich nápadů budou postupně přibývat domky, ulice, kostely, parky, muzea, náměstíčka, divadla, malí obyvatelé, dopravní prostředky, živočichové, nadpřirozené bytosti, zkrátka vše, co si vymyslíme a vyrobíme. Architekti a stavitelé všech generací, spojme se! Výtvarná dílna pro rodiny s dětmi od 4 let.

10.00 – 17.00

Dřevěná dílna Báry Hubené

Za Divadlem Karla Pippicha

Vyrobte si sami ze dřeva loutku – marionetu, zahrajte si divadlo a staňte se součástí loutkového festivalu. Lektorka: Bára Hubená – loutkářka, hračkářka, scénická a kostýmní výtvarnice.